

Unitat 4 Pensament hel·lenístic i grecoromà

1. L'hel·lenisme
2. Les escoles filosòfiques hel·lenístiques

1. L'hel·lenisme

- El període hel·lenístic comença amb la conquesta per Alexandre el Gran de Macedònia de l'imperi Persa (331 aC) o amb la seva mort (323 aC) i dura fins a la conquesta romana de Grècia (148 aC) o la batalla d'Actium (31 aC). Pel que fa al pensament filosòfic, les escoles hel·lenístiques es perllonguen fins al final de l'antiguitat (476 dC).
- Durant l'hel·lenisme, la cultura grega s'estén per Egipte, Síria i l'antic imperi persa, fins a l'Índia.
- En general, la mentalitat durant l'hel·lenisme es caracteritza per:
 - L'ambició d'Alexandre per construir un **Estat mundial**.
 - Una idea universalista de l'ésser humà. **Cosmopoliticisme**
 - **Individualisme**.
 - La tendència de la filosofia a centrar-se en **qüestions ètiques**.
 - L'atenció especial a l'ideal del «**savi**», entès com aquell que aconsegueix viure d'una forma adequada.
- Durant aquest període, mentre que Atenes continua essent el centre de les principals escoles pròpiament filosòfiques, Alexandria esdevé el principal centre científic.

2. Les escoles filosòfiques hel·lenístiques

- Durant l'hel·lenisme, proliferen diverses escoles filosòfiques que proposen diversos ideals de vida.

Estoïcisme

- Creat per Zenó de Cítion (334-262 aC). Entre els estoics més coneguts hi ha Sèneca (4aC-65 dC), Epictet (55-138 dC) i Marc Aureli (121-180 dC).
- L'estoïcisme entén que la finalitat última de l'ésser humà és la felicitat.
- La felicitat consistirà a viure d'acord amb la pròpia naturalesa. Com la naturalesa humana és racional, es trobarà la felicitat en el fet de viure d'acord amb la raó, el *logos*.
- Però el *logos* és universal. És la raó interna que governa el destí de totes les coses.
- Per tant, viure d'acord amb la raó serà acceptar el destí que governa totes les coses com a inevitable.
- Ideals de vida:
 - **Ataraxia**: impertorbabilitat.
 - **Apatia**: pau interior, absència de passions.
 - **Eutímia**: tranquil·litat, alegria serena.

Epicureisme

- Creat per Epicur de Samos (341-270 aC).
- L'epicureisme és una ètica **hedonista**: entén que la finalitat última de l'ésser humà, en què es xifra la felicitat, és el plaer. El plaer és bo i el dolor dolent.
- L'epicureisme no proposa la recerca desordenada del plaer, sinó el contrari: cal saber escollir adequadament el plaer, per tal que sigui durador i no es transformi en dolor. Cal buscar el plaer **natural** i **necessari**.
- La **prudència** consisteix a saber escollir els plaers que ens convenen.
- Ideals de vida:
 - **Autarquia**: l'autosuficiència.
 - **Ataraxia**: impertorbabilitat.
- Epicur no creu, com Aristòtil, que l'ésser humà hagi de viure en societat: la societat encadena l'home en crear-li noves necessitats. Defensa la vida senzilla en una comunitat d'amics que sàpiguen apreciar la conversa sàvia.

L'escepticisme

- En general, l'escepticisme és la posició que entén que la raó és incapaç de trobar la veritat.
- Es podria diferenciar:
 - Escepticisme com a tesi filosòfica (amb les seves contradiccions).
 - Escepticisme com a actitud vital.
- L'escola escèptica va ser fundada per Pirró (360-270 aC).
- L'escepticisme proposava com a ideals:
 - **Epoché**: suspensió del judici.
 - **Afàsia**: no expressió, silenci.
 - **Ataràxia**: impertorbabilitat.